չէ կարելի մեծ յոյս դնել. այստեղ միայն խօսքով են ազդասէր. ոչ բաժանորդ գտնող կը լինի, ոչ էլ յօդուածներով օգնող, իսկ Հայաստանի խեղճ ժողովրդի վիճակից լուր տուող վիճննա ոչ ոք չունենք. այս հանգամանքը շատ ուշադրութեան արժանի մի բան է, որի հոգը թող քաշեն ռուսահայ երիտասարդները։ «Կ. Պոլիս բօմանտիզմ է», «Կ. Պոլիսը վերացականութիւն», «Կ. Պոլիս խօսք». այս խօսքերը նոր չեն, որ լսում են Մշակից նորա ընթերցողները. ապացոյցները գրծով ենք տեսնում։

Ինչ որ և լինի Կ. Պոլիսը, բայց նրա մէջ երկու տարբեր յիսուն հազար հայ բնակիչ կայ, վասնորոյ արհամարհել նորան չէ կարելի, իսկ թողնել էլ նորան նոյն վիճակի մէջ, նոյն կաշառակեր, մուրացկան և զրուչական խմբագիրների ձեռքին, նոյն տիրացու դիպլոմաների յոյսով էլ չէ կարելի, վասնորոյ միակ միջոցը նա է, որ ռուսահայ ինտելիգենցիայից գոնէ մի երկուերեք հոգի փոփոխակի ներթով գան Կ. Պոլիս ու շարունակեն անդադար սթափեցուցիչ բռունցքի զարկեր տալ սոցա անպիտանութիւններին, որ խեղճ ժողովուրդը չը մնայ այս ինտելիգենցիայի երեսին ու խօսքին նայելով. Հակացողութիւն տալու համար թէ ինչպիսի մարդիկ են սոցա մէջ տուն տուողները, հերիք է միայն ասել, որ Մ ա ա խ ի ի սկական խմբագիր և բոլոր յօդուածներ գրողները՝ Բիւզանդ Քէչէեան և Գրասէր-Ամոմ այստեղի տարբերական ուսումնարաններից թերակատար դուրս եկած են, որոնք չունենալով ոչինչ փոքր ի չատէ ընդհանուր տեղեկութիւն և զարգացում, կարող են միայն իւրքանչիւր պատահած նիւթի վրա սակից գլխից, անվերջ անսկիզբ ջրալի և տիրացուական պոռոտախօսութիւններ անել, իսկ ամենաշատը յանուն վիկտոր Հիւգոյի այնպիսի վերացական և անհեթեթ բաներ բարբանջել, որ գորտերն անգամ կը ծիծաղեն։ Բայց ինչ ասել է մի այսպիսի մեծ հայկական կենտրոնում լուրջ ուղղութեամբ լրագիր չունենալ, ինչ կը նշանակէ այսպիսի մի հանդիսաւոր ճգնաժամի մէջ հրապարակային խօսքը թողնել զանազան թերուսների ձեռքին, դժուար չէ հասկանալ։ Վասնորոյ շատ ուրախութեամբ լսեցի, որ պ. Նաւասարդեան մտադիր է տեղափոխել Կ. Պոլիս, եթէ միայն հանգամանքները ներեն։ Ապագայ կասեմ, որ ով որ գալու լինի ռուսահայերից այստեղ երկարօրէն մնալու և գործելու համար, այդպիսի մարդու համար գործ շատ ու շատ կայ, երբ չորս չորրջը միայն Սօսիւնի նման պոռոտախօսներ են. ուրեմն ով մտադիր է գալ այստեղ ընդհանուր գործերի հոսանքին մասնակցելու համար, շատ բարի և գովելի բան կանէ. միայն այն էլ պիտի ասած, որ այդպիսի մարդը բաւական ամուր և դիմացկուն պիտի լինի, որովհետև երբ կ. պօլսեցիք տեսան որ մէկը չէ ուզում պարզալ իրանց զուռնայով, այն ժամանակ ոչինչ կեղտոտ բան չը պիտի խնայեն նորան վնասելու և մէկ կերպով իրանցից հեռացնելու համար. մասնութիւններ թիւրքաց տերութեան, մասնութիւններ մեր տերութեան, մասնութիւններ ազգին էլ անպակաս պիտի լինեն; իմ այստեղ գալու օրից ի վեր օրինակի համար ամեն բան արդէն անցել է իմ գլխով. Նիհիլիստ, ապստամբ թիւրքիոյ դէմ, ազգավնաս, ռուսաց գործիք, Ներսէսի կուսակից, այս ինչի դերդիշ—ամեն և ամեն բան ասեցին մինչև որ իրանք էլ յոգնած լռեցին և սկսեցին կամայ ակամայ պարապվիլ լուրջ կերպով այն հարցերով, որոնք յարուցվել են իմ և բարեկամներս կողմից։ Բայց անկասկած պիտի իմանաք, որ այսպիսի կեղտոտութիւն միայն ինտելիգենցիայի մէջ է, իսկ հասարակ ժողովուրդը չատ հավատական է և մաքուր։ Այս բանը փորձել եմ օրինակ հետևեալ սրտաշարժ դէպքերի սրբերով. ամեն անգամ երբ բանակռիվ եմ ունեցել այստեղի լրագիրների հետ և երբ երևացել են նոցա մէջ փողոցային հայհոյանք իմ դէմ, միւս օրը և եթէ մի ամենաչարչ և ամենի զզացմունքով մարդիկ են եկել մօտս ամենահասարակ դասակարգից, իրանց համակրութիւնը և ցաւակցութիւնը յայտնելու համար. ի հարկէ այսպիսի դէպքերագրութիւններ ունեցել են և ունեն իմ աչքում միայն այն նշանակութիւնը, որ հասարակ ժողովուրդը պահել է իր անմեղ պարզութիւնը և իր ազնուութիւնը ու անաչառ գնահատութիւնը դէպի ճշմարտութիւն խօսողը։ կարծիք չը կայ որ միայն հէնց այս հերիք վարձատրութիւն և քաջալերութիւն կարող է լինել բարոյապէս միշտ կազդուրվելու և մաքառումը առաջ քշելու համար ապականված և պղծված ինտելիգենցիայի հետ։

Այսպէս թէ այնպէս, բայց. Կ. Պոլիսը մեծ պէտք ունի մի մշտական մարգկոցին, որի հետ միանալով հասարակ ժողովրդի համակրութիւնը կարող է շատ բան կատարել, քանի որ առ ժամանակ դեռ Կ. Պոլիսը կը լինի կենտրոն թիւրքաց Հայաստանի քաղաքական տնօրէնութեան։ Մինչդեռ թիւրքիայի ուղղութիւն տալ սոցա գործերին անհնարին է, որովհետև ինչպէս փորձով փորձեցի, այստեղի ինտելիգենցիան բոլորովին ոչնչով չէ զանազանվում իր բարոյականութեամբ թիւրքիայի բարոյականութիւնից. հեռուից տուած խորհուրդներին սոքա միշտ շատ հետաքրքրութիւն ցոյց կը տան լրանց, բայց բընաւ երբէք ոչինչ չեն կատարի. հարիւր անգամ փորձանք ունեցէ էֆենդիմ կասեն, բայց միշտ խաբեբայաքար, կեղծաւորութեամբ և չանսիրական ու խարդախ նպատակներով։ Այս քանի մէջ ես այնչափ լաւ համոզվեցի, որ եթէ աչքով էլ տեսնեմ որ Աստուած խօսում է սոցա հետ, էլի չեմ հաւատայ ոչ մէկի ճշմարտութեան։ Բայց փորձենէք խօսել այդ մարգիկների հետ և տեսէք թէ մի վայրկեանի մէջ քանի անգամ աչքերը երկինք կոլորեն և «ազգասիրութիւն», «լոյս», «Հայաստան» կարտասանեն։ Այսպէս Կ. Պոլսի ինտելիգենցիայի ազգասիրութիւնը և այս բանի մէջ իւրաքանչիւր ռուսահային համոզվելու համար, թող իր Կ. Պոլիս եկած ժամանակ որի վրա ուզում է առանձին ուշադրութիւն դարձնէ, կը տեսնէ որ արտաքին ազգասիրութեան տակ ծածկված է միայն չանսիրութեան ամենանեղ նպատակ, կաշառ, զօշաքաղութիւն։ Այս է ահա Կ. Պոլսի ինտելիգենցիայի ընդհանուր պատկերը։ Ուրեմն կարելի է սորա վրա չը մտածել և չը շտապել գալ Կ. Պոլիս ում գործը միայն ներում է։

Մանկունի ապագայ alter ego Թիւիլենցեանց արդէն ճանապարհ ընկաւ Թիֆլիս Էջմիածին գնալու համար. աչքերդ լոյս, քիչ էր մէկ ժամանակը, միւսն էլ նորա օգնական եկաւ։ Իր եռեւիտութիւնը թիւլենցեանցը արդէն հիմիկուց է սկսել, լուր տարածելով այստեղ թէ Էջմիածին չէ գնում, այլ Թիֆլիս վաճառականութեան համար. մէկը հարցնէ երբ նա փող գտաւ «Մամուլի» խմբագրութեան մէջ վաճառականութիւն անելու համար, բայց ով գիտէ գոնէ Մանկունու սարաֆը պիտի լինի...

Գրիգոր Նիկողոսեան

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՑԻՑ

—

Կ. Պոլիս, 13 սեպտեմբեր

Թիւրքաց յոռի վարչութիւնը առած է եղեր. Չը գիտեմ թէ տակաւին ուշարիս երեսը մնացեր են այնպիսի մարդիկ, որք կը կարծեն թէ այդ վարչութեան վրայ պատմուածներն չափազանցութիւն են կամ յատուկ թշնամական ոգով թելադրուած։ Նոյն իսկ կառավարութիւնը իր օրգաններու միջոցով կամ քաղաքական բանակցութեանց մէջ մինչև ցայժմ չէ պաշտպանած ինքզինքը այն կարուկ և համոզիչ լեզուով որ անմեղը, որ զրպարտեալը միայն կարող է գտնել և գործածել։

Այստեղի իրաց վիճակին տեղեակ մարդոց մէջ կան չատեր ալ որք կը կարծեն թէ այս վարչութիւնը վատթարութեան յեսին սանմանը հասած ըլլալով, անհարիր է որ տակաւին ժողովուրդներն ասկէ աւելի սարկութեան և թշուառութեան մէջ գլորեն։ Սիսալ գաղափար։ վասն զի այնպիսի նորանոր դէպքեր կը պատահին այստեղ, որ մարդկային երևակայութիւնը անգամ չէ կարող հնարել, որ ամենէն ճարտար ողբերգակն և վիպասանն անգամ չեն կարող մտածել ու գրել։ Հազարից մէջ երկու օրինակներ մէջ բերենք։

Հրեշանութիւնը տիրապետած տեղ մը, բնական բան է որ ոճիրներուն թիւը և սատկութիւնը կաւելանան քանի մայրաքաղաքէն հեռացուի։ Արդ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ անգամ ամեն օր կը պատահին այս տեսակ բաներ, և ասոր կը պատասխանեն այս նիւթիս վերաբերմամբ ոչ ոք չը կայ որ միայն հէնց այս հերիք վարձատրութիւն և քաջալերութիւն կարող է լինել բարոյապէս միշտ կազդուրվելու և մաքառումը առաջ քշելու համար ապականված և պղծված ինտելիգենցիայի հետ։

Այսպէս թէ այնպէս, բայց. Կ. Պոլիսը մեծ պէտք ունի մի մշտական մարգկոցին, որի հետ միանալով հասարակ ժողովրդի համակրութիւնը կարող է շատ բան կատարել, քանի որ առ ժամանակ դեռ Կ. Պոլիսը կը լինի կենտրոն թիւրքաց Հայաստանի քաղաքական տնօրէնութեան։ Մինչդեռ թիւրքիայի ուղղութիւն տալ սոցա գործերին անհնարին է, որովհետև ինչպէս փորձով փորձեցի, այստեղի ինտելիգենցիան բոլորովին ոչնչով չէ զանազանվում իր բարոյականութեամբ թիւրքիայի բարոյականութիւնից. հեռուից տուած խորհուրդներին սոքա միշտ շատ հետաքրքրութիւն ցոյց կը տան լրանց, բայց բընաւ երբէք ոչինչ չեն կատարի. հարիւր անգամ փորձանք ունեցէ էֆենդիմ կասեն, բայց միշտ խաբեբայաքար, կեղծաւորութեամբ և չանսիրական ու խարդախ նպատակներով։ Այս քանի մէջ ես այնչափ լաւ համոզվեցի, որ եթէ աչքով էլ տեսնեմ որ Աստուած խօսում է սոցա հետ, էլի չեմ հաւատայ ոչ մէկի ճշմարտութեան։ Բայց փորձենէք խօսել այդ մարգիկների հետ և տեսէք թէ մի վայրկեանի մէջ քանի անգամ աչքերը երկինք կոլորեն և «ազգասիրութիւն», «լոյս», «Հայաստան» կարտասանեն։ Այսպէս Կ. Պոլսի ինտելիգենցիայի ազգասիրութիւնը և այս բանի մէջ իւրաքանչիւր ռուսահային համոզվելու համար, թող իր Կ. Պոլիս եկած ժամանակ որի վրա ուզում է առանձին ուշադրութիւն դարձնէ, կը տեսնէ որ արտաքին ազգասիրութեան տակ ծածկված է միայն չանսիրութեան ամենանեղ նպատակ, կաշառ, զօշաքաղութիւն։ Այս է ահա Կ. Պոլսի ինտելիգենցիայի ընդհանուր պատկերը։ Ուրեմն կարելի է սորա վրա չը մտածել և չը շտապել գալ Կ. Պոլիս ում գործը միայն ներում է։

Մանկունի ապագայ alter ego Թիւիլենցեանց արդէն ճանապարհ ընկաւ Թիֆլիս Էջմիածին գնալու համար. աչքերդ լոյս, քիչ էր մէկ ժամանակը, միւսն էլ նորա օգնական եկաւ։ Իր եռեւիտութիւնը թիւլենցեանցը արդէն հիմիկուց է սկսել, լուր տարածելով այստեղ թէ Էջմիածին չէ գնում, այլ Թիֆլիս վաճառականութեան համար. մէկը հարցնէ երբ նա փող գտաւ «Մամուլի» խմբագրութեան մէջ վաճառականութիւն անելու համար, բայց ով գիտէ գոնէ Մանկունու սարաֆը պիտի լինի...

Գրիգոր Նիկողոսեան

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՑԻՑ

—

Կ. Պոլիս, 13 սեպտեմբեր

Թիւրքաց յոռի վարչութիւնը առած է եղեր. Չը գիտեմ թէ տակաւին ուշարիս երեսը մնացեր են այնպիսի մարդիկ, որք կը կարծեն թէ այդ վարչութեան վրայ պատմուածներն չափազանցութիւն են կամ յատուկ թշնամական ոգով թելադրուած։ Նոյն իսկ կառավարութիւնը իր օրգաններու միջոցով կամ քաղաքական բանակցութեանց մէջ մինչև ցայժմ չէ պաշտպանած ինքզինքը այն կարուկ և համոզիչ լեզուով որ անմեղը, որ զրպարտեալը միայն կարող է գտնել և գործածել։

Այստեղի իրաց վիճակին տեղեակ մարդոց մէջ կան չատեր ալ որք կը կարծեն թէ այս վարչութիւնը վատթարութեան յեսին սանմանը հասած ըլլալով, անհարիր է որ տակաւին ժողովուրդներն ասկէ աւելի սարկութեան և թշուառութեան մէջ գլորեն։ Սիսալ գաղափար։ վասն զի այնպիսի նորանոր դէպքեր կը պատահին այստեղ, որ մարդկային երևակայութիւնը անգամ չէ կարող հնարել, որ ամենէն ճարտար ողբերգակն և վիպասանն անգամ չեն կարող մտածել ու գրել։ Հազարից մէջ երկու օրինակներ մէջ բերենք։

Հրեշանութիւնը տիրապետած տեղ մը, բնական բան է որ ոճիրներուն թիւը և սատկութիւնը կաւելանան քանի մայրաքաղաքէն հեռացուի։ Արդ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ անգամ ամեն օր կը պատահին այս տեսակ բաներ, և ասոր կը պատասխանեն այս նիւթիս վերաբերմամբ նոր շրջակայները ոճրագործութիւններն անհամար են։ Բայց ամենէն աւելի դիտողութեան արժանին այն է որ, ի բաց Թողլով կառավարութեան պաշտօնապէս ըրած զեկուցումները, գողութիւնը և սպանութիւնը նոյն իսկ պոլիցիան և պաշտօնեայք են կատարողը, և այսօր Կ. Պոլսոյ փողոցները և շրջակայքները աւելի ապահովութիւն կայ, երբ պոլիցիականները չեն զբաղված պահպանելու համար։ Պանտրմայի մէջ, որ Կ. Պոլսէն քանի մը ժամ հեռու է միայն, մէկ քանի օր առաջ երկու ժանտարմա, որ մէկ քրիստոնեայի ուղեկից տուած են եղեր ապահովութեան համար, ապանեցին զայն և տանկիները գողցան։

Դիցուք թէ պոլիցիայի մարդոցմէ այսպիսի մի քստմնելի ոճիր կարելի ըլլայ սպասել, վասն զի անունը ամեն դասէն կընտրվին առանց քննութեան, որք տգէտ են, ագռատ են և կարողութիւն չունեն հասկանալու իրենց պաշտօնին նուիրահանութիւնը։ Բայց թող գաղափար կը ստացուի բարձրագոյն պաշտօնեայների վրա, որք կը վարուին ամենասաստ ոճրագործներու նման։

Քիչ օր յառաջ մէկ հայ վաճառական, տերութեան գանձէն (?) առնելիք ունենալով 1200 օսմանեան ոսկի, մէկ հավալէ կառնէ, այն է տեսակ մը փոխանակագիր, և կերթայ Կ. Պոլսոյ շատ մօտ քաղաքներէն մէկը և այնտեղի գայմագամին (sous-préfect) ներկայանալով, ոչ սակաւ զարմացմամբ, ստակը կը սուանայ չուտով։ Ի դարձին վաճառականը մէկ գիւղը կը հանդիպի որ գիւղերը անցունէ։ Կէս գիւղերուան մօտ խանի մէջ պառկած սենեակին դուռը երկու սեամբոթ մարդիկ կը կոտրեն, քովի ստակը կը պահանջեն դանակով սպառնալով։ Քաջասիրտ վաճառականը պահած բէվոլվէրովն երկուքը մէկին կը սպանէ անմիջապէս։ Կուգան այդ երկու դիակները վերցունելու, կը տեսնեն թէ անոնց ձեռքի սուրթիւնը ներկ է, կը լուան և ներկայ գտնուողները կը տեսնեն, երևակայեցէք ինչ զարմացմամբ, թէ այն երկու աւազակներն են... քաղաքին գայմագամը և հաշուակալը, անոնք որ երկու օր յառաջ այնքան փութով և սիրով վճարեր էին ոսկիներն վաճառականին, և ապա անոր ճանապարհ ելնելէն ետքը ծածուկ հետևած էին իրեն մինչև այն գիւղը։

Ամեն խորհրդածութիւն անօգուտ է այսպիսի մէկ իրողութեան առջև։ Սա բաւական է ամենէն օպտիմիստները համոզելու համար թէ ինչ երկրի մէջ կապրինք։ Եթէ մայրաքաղաքին շրջակայքներն այսպէս են, դիւրին է մակաբերել հեռաւոր գաւառներու վիճակը։

Այս լուրը քաղաքիս մէջ մեծ աղմուկ հանած է երկու օրէ ի վեր, և եթէ կը կարծէք թէ այս ողբերգութեան մասնամանրութիւնները վրայ կը հետաքրքրվին «Մշակի» ընթերցողները, ներփակեալ տեղւոյս ֆրանսական մի լրագրի հատուածը կը գտնէք այս նիւթիս վերաբերմամբ որ իմ քաղուածս կամբողջացնէ։

Ե. Ս.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լրագիրները հաղորդում են, որ գերմանական կառավարութիւնը թոյլատրեցին չը տուեց արգելված «Presse» լրագրի խմբագրին, պատգամաւոր Կաբլէին նոր լրագիր տրատարակելու։ «Echo d'Alsace et de Lorraine» անունով։ Էլզաս-Լոտարինգիայի պաշտօնական լրագիրը այդ արգելումն արդարացնում է նրանով, որ հէնց պ. Կաբլէի նոր մտածված տրատարակութեան անունը իր մէջ բոլոր է պարունակում, որին կառավարութիւնը չէ կարող համբերել։ Եւ հարցմարիտ, նոր լրագիրը անուանվում է «Էլզաս և Լոտարինգիայի Էխոյ», այն ինչ այդ միացրած հանգիսների պաշտօնական անունը՝ Էլզաս-Լոտարինգիա է։ Այդպիսով. անունը ցոյց կը տալիս, որ նոր լրագիրը հրաժարվում է նահանգներին այն անունը տալ, որը նա ունի պաշտօնապէս, և որին ազգաբնակութիւնը ընանալցել է։ Կառավարութիւնը չէ կարող այդպիսի ապատամբութիւնը տանել։

—«Frankf. Zeitung» լրագրի խօսքերով. Գերմանիայի համար նոր կալօնիանեք ձեռք բերելու հարցը ընտրողական ագիտացիայի մէկ միջոց է դարձել։ Ազնարական երկրագիտութեան ընկերութիւնը մէկ շրջաբերական է տարածում, որով հրաւիրում է քաղաքացիներին ձայներ տալ յօգուտ այն կանդիդատների, որոնք տրամադիր են պահանջել կառավարութիւնից՝ ստեղծել գերմանական նոր կալօնիաներ։

—Վիեննայում եղած գրականական կօնգրէսը վերջացրեց իր գործերը։ Լրագիրները հաղորդում են, որ կօնգրէսը վճռեց հետևեալ ժողովները ունենալ Իտալիայում, թէպէտ և չէ նշանակել, թէ որ քաղաքում պէտք է ժողովվին։

—«Pesther Lloyd» հաղորդում է, որ Վիեննայում և Պէշտում մամուլը չարունակում է Ռուսաստանի և Աւստրիայի միապետների մէջ լինելի տեսակցութիւնն հարցով պարապել։ բայց չէ հաստատում, որ այդ տեսակցութիւնը կայանայ, և այդ առիթով ասում է հետևեալը. «Լիդպիսի տեսակցութեան համար մինչև այժմ ոչ մի քայլ չէ արած ոչ Պետերբուրգից, ոչ էլ Վիեննայից։ Դեռ ևս այն է կասկածելի է, կը կայանայ արդեօք ռուսաց Թագաւորի ճանապարհորդութիւնը դէպի Վարշաւա»։

—Հօմիսց լրագիրները հաղորդում են, որ իտալական դեսպանը Լօնդոնում, գեներալ Մէնաբրէա ճանապարհ ընկաւ դէպի Կապօ-դի-Մոնտէ արտաքին գործերի մինիստր Մանչինիի հետ խորհրդակցելու։ այն քաղաքականութեան մասնը, որին պէտք է Իտալիան հետևէ Եգիպտոսում։ Այդ խորհրդակցութիւններից յետ գեներալ Մենաբրէա անգլիական արտաքին գործերի մինիստրութեանը մէկ մէմորանդում կը ներկայացնէ, որի մէջ բացատրված կը լինեն Իտալիայի հայեացքը և նրա պահանջները Եգիպտոսում։

—«Times» լրագրին հաղորդում են Գուլիստանից, սեպտեմբերի 25-ից, որ Կանդահարը բացեց իր դռները Էմիրի առջև, Բաղարները և շրջակայ գիւղերը մասամբ կողոպտվեցան զորքերից։ Էմիրը չորս կամ հինգ օրից յետ մտադիր է արշաւել Հերատի վրա։

—Պրագայի «Politik» լրագրին հեռագրում են Բարցելօնայից, որ նորերումս կայացաւ այդ քաղաքում սոցիալիստների միջազգային կօնգրէս։ Փողոցին ներկայ էին 500 հոգի, որոնց թիւում բազմաթիւ ռուս սոցիալիստներ։

—Աբսրը. որ այժմ Ամերիկայի Մաքսեալ Նահանգների նախագահ է նշանակված, Գարֆիլդի մահից յետոյ, ընդունեց իր պաշտօնը և այս օրերս եկել է Վաշինգտոնից Նիւ-Իորկ իր մասնաւոր գործերի համար։ Ասում են որ Գարֆիլդի սպանող Գիտօ կը դատվի Վաշինգտոնի մէջ, Նրան կը պաշտպանի նրա ազգական մի ադվոկատ։

—Լրագիրներին Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ Մէկկայում անկարգութիւններ են պատահել, որոնք ուղղված են եղել թիւրքաց իշխանութեան և մեծ չէրիֆի դէմ։ Տեղական օրէնքների հիման վրա հոգային սեփականութեան իրաւունք ունեն մահմեդականներից միայն նրանք, որոնք իսլամիզմ հպատակութեան տակ են գտնվում։ Այն ինչ, թիւրքաց իշխանութիւնը թոյլ է տուել այդ բանը նեսթիպայի բնակիչներից մի քանիներին։ Այդ բանը կուզի պատճառ դարձաւ տեղական բնակիչների և նեստորների մէջ։ Հեռագրական հաղորդագրութիւնները Ջէդդայի և Մէկկայի մէջ նորերումս կորվեցան թափառական արաբների չնորհով։

—«Times» լրագրին Բերլինից հեռագրում են, սեպտեմբերի 26-ից, որ «Freiheit» լրագրի խմբագիր Մոստ լինելի ընտրութիւններին Բերլինի սոցիալական կուսակցութեան կանդիդատ կառաջարկվի բէյխստագում։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻԱՋԱԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 սեպտեմբերի։ Երէկ ներկայացան թագաւորին 11 էկսպերտներ, որոնց թիւում Թարկօվի պրօֆէսօր Գօրդէէնկօ, որ մի կարճ ճառ ասաց, պուբլիցիստ Մարկով, իշխան Շչերբատով Մօսկվայից։ Թագաւոր կայսրը ողորմաբար և մանրամասնութեամբ հարցնում էր իւրաքանչիւր էկսպերտին նրա անցեալ և ներկայ ծառայական գործունէութեան մասին։ Նորին Մեծութիւնը վերջը սրտագին խօսքերով յայտ յայտնեց, որ էկսպերտները Ս. Պետերբուրգ գալու իրանց իսկական նպատակին կը հասնեն։ Ուրբաթ կը ներկայանան մնացած էկսպերտները։ Նրանց առաջարկված է իրանց ցանկութեան համեմատ երկու խումբերի բաժանվել. խմիչքների և գաղթականական հարցերը քննելու համար։

ԼՕՆԴՕՆ, 24 սեպտեմբերի։ Անգլիական բանկը 5% գնականը նշանակեց։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 սեպտեմբերի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 96 ր. 75 կ., երկրորդ 93 ր. 37 կ., երրորդ 94 ր. 5 կ., չորրորդ 93 ր. 5 կ., ներքին առաջին 5% փոխառութեան տոմսակը արժէ 224 ր. 75½ կ., երկրորդ 221 ր. 95 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 91 ր. 12½ կ., երկրորդ 91 ր. 25 կ., երրորդ 91 ր. 5 կ., ոսկի 7 ր. 67 կ։ Ռուսաց 1 ր. Լօնդոնի վրա արժէ 25,81½ պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ 220 մարկ, Փարիզի վրա արժէ 273 ֆրանկ, 50 սանտիմ Բօրսայի տրամադրութիւնը հանգիստ է։

Խմբագիր—Տրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՍԲՐՈՒՆԻ